

Súd: Krajský súd Žilina
Spisová značka: 10CoCsp/31/2022
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6120339770
Dátum vydania rozhodnutia: 31. 01. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Róbert Urban
ECLI: ECLI:SK:KSZA:2024:6120339770.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Žiline, ako súd odvolací, v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Róberta Urbana a sudcov JUDr. Martiny Mochnáčovej a JUDr. Erika Vargu, v spore veci žalobcu MINIHOTOVOST, SE so sídlom Břeclav, Náměstí T. G. Masaryka 2392/17, Česká republika, IČO: 043 55 211, právne zastúpeného advokátkou JUDr. Katarínou Hegedúšovou, so sídlom A., B. XXXX/XX, proti žalovanému B. C., nar. XX.X.XXXX, bytom D., E. C. XX, o zaplatenie 350 eur s príslušenstvom, na základe odvolania žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Námestovo č. k. 3Csp/27/2020-55 zo dňa 10. marca 2022, takto

rozhodol:

Rozsudok okresného súdu potvrdzuje.

Strany nemajú nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom okresný súd žalobu (v celom rozsahu) zamietol. Vzhľadom na to, že žalobca je (a bol aj v čase poskytnutia peňažných prostriedkov žalovanému) osobou registrovanou v Českej republike (ďalej len ČR) a zároveň zmluva je vyhotovená podľa právneho poriadku ČR, primárne posudzoval medzinárodnoprávne aspekty sporu. Konštatoval, že v zmysle čl. 18 ods. 2 Nariadenia Brusel Ia má právomoc rozhodovať súdenu vec, lebo žalovaný spotrebiteľ má bydlisko v Slovenskej republike (ďalej len SR).

2. Nadväzne z úradnej povinnosti skúmal, ktoré právo je pre žalovaného ako spotrebiteľa výhodnejšie a dospel k záveru, že právny vzťah strán sporu by sa (najmä s poukazom na čl. 6 ods. 1 Nariadenia Rím I.) mal riadiť právnym poriadkom SR. Poukázal na to, že spotrebiteľ nemohol reálne ovplyvniť voľbu rozhodného práva; či už v texte formulárovej zmluvy alebo vo všeobecných podmienkach. Takéto určenia rozhodného práva nemožno považovať za voľbu spotrebiteľa podľa čl. 6 ods. 2 Nariadenia Rím I.

3. Okresný súd v zmysle § 185 ods. 2 a § 295 C.s.p. vykonal dôkaz lustráciou vo verejne prístupnom registri Národnej banky Slovenska a zistil, že žalobca nemal v čase poskytovania peňažných prostriedkov žalovanému udelené povolenie na poskytovanie spotrebiteľských úverov a iných úverov a pôžičiek na území SR, čo bolo elementárnou podmienkou oprávňujúcou veriteľa na takúto činnosť. Žalobca pritom preukázateľne poskytoval spotrebiteľské úvery sústavne a za účelom dosiahnutia zisku a posudzovaný prípad nemožno hodnotiť ako jednorazové poskytnutie úveru. Následne v zmysle § 11 ods. 3 zákona č. 129/2010 Z.z. okresný súd zmluvu o úvere uzatvorenú medzi žalobcom a žalovaným vyhodnotil ako neplatnú. Z právneho hľadiska tak poskytnutie peňažných prostriedkov žalobcom žalovanému nie je úverom ani pôžičkou, ale plnením z neplatného právneho úkonu, ktoré má povahu bezdôvodného obohatenia.

4. Keďže dotknutá zmluva o úvere bola od začiatku neplatná, žalovanému vznikla povinnosť uhradiť len skutočne poskytnuté plnenie. Okresný súd preto žalobcovi nepriznal sumu 12 eur, ktorá mala základ v zasielaní upomienok žalovanému. Zároveň v súlade s § 54a Obč. zák. skúmal, či uplatňovaný nárok nie je premlčaný. V konkrétnostiach prejednávaneho prípadu – žalobca poskytol peňažné prostriedky

žalovanému dňa 19.7.2017, nasledujúci deň začala plynúť subjektívna premlčacia lehota žalobcu a uplynula najneskôr 19.7.2019, pričom konanie sa začalo až dňa 13.7.2020 – uzavrel, že pohľadávka žalobcu je premlčaná a nemožno ju vymáhať.

5. O trovách konania rozhodol okresný súd tak, že v spore úspešnému žalovanému nárok na ich náhradu nepriznal, keďže mu žiadne trovy nevznikli.

6. Proti tomuto rozsudku podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie žalobca, ktorý sa domáhal jeho zrušenia a vrátenia veci na ďalšie konanie. Nenamietal právomoc slovenských súdov a ani postavenie žalovaného ako spotrebiteľa. Nesúhlasil však s posúdením veci podľa slovenského práva a so záverom o absolútnej neplatnosti zmluvy len preto, že nemá na území SR udelené povolenie na poskytovanie spotrebiteľských úverov. Odvolateľ poukazoval na to, že je subjektom registrovaným v ČR a vykonáva svoju činnosť na základe riadneho povolenia Českej národnej banky; čo je podstatné aj z hľadiska slobody poskytovania služieb v rámci Európskej únie.

7. Uviedol, že domovská krajina (v tomto prípade ČR) nielen vydáva oprávnenie na vykonávanie činnosti, ale dohliada i na aktivity vykonávané na území iného členského štátu. Nie je preto potrebné „navyše“ udelenie povolenia zo strany Národnej banky Slovenska. V tejto spojitosti odvolateľ žalobca doplnil, že ani v prípade zahraničných bánk neplatí žiadna požiadavka pre nadobudnutie osobitnej bankovej licencie na území SR a postačí len notifikácia príslušného orgánu dohľadu. Žalobca považoval napadnutý rozsudok aj „za neprípustne prekvapivé rozhodnutie“, keď okresný súd „prišiel“ k záveru o absolútnej neplatnosti zmluvy z vlastnej iniciatívy a nedal možnosť žalobcovi sa k tomu vyjadriť; „čo činí až v tomto odvolaní“.

8. Žalobca zároveň okresnému súdu vyčítal, že aplikáciu slovenského právneho poriadku na základe právneho predpisu z oblasti medzinárodného práva súkromného (Nariadenie Rím I) založil na inštitúte práva verejného (otázka povolenia poskytovania spotrebiteľského úveru). Dával do pozornosti, že právna úprava poskytovania spotrebiteľských úverov je v Európskej únii plne harmonizované príslušnou Smernicou; preto platí rovnako tak na území ČR, ako aj SR. Aplikácia českého práva teda nemôže byť pre spotrebiteľa menej výhodná. Navyše, okresný súd sa ani nevysporiadal s prípadnou nevýhodnosťou českého práva týkajúceho sa spotrebiteľských úverov, z ktorého dôvodu je napadnutý rozsudok aj nepreskúmateľný.

9. Odvolateľ zdôrazňoval, že zmluvné strany na právny poriadok ČR nielen odkázali, ale sa na voľbe českého práva dohodli, z ktorého titulu je posudzovanie smerovania činnosti žalobcu na krajinu obvyklého pobytu spotrebiteľa irelevantné. Zopakoval, že svoju činnosť vykonáva v ČR, a nie v SR. Samotná webová stránka končiacia na „.sk“ (aj keď popri nej prevádzkuje stránku končiacu „.cz“ v českom jazyku) ešte neznamena, že žalobca smeruje svoju činnosť i vo vzťahu ku krajine obvyklého pobytu spotrebiteľa/žalovaného. Ak teda okresný súd založil svoj záver iba na prevádzkovaní webovej stránky, „založil právne posúdenie na nesprávnych a nedostatočných skutkových zisteniach“.

10. Žalovaný zostal v odvolacom konaní nečinný.

11. Krajský súd, ako súd odvolací, vec preskúmal v rozsahu a z dôvodov vymedzených v odvolaní (§ 379 a § 380 ods. 1 CSP) a bez nariadenia pojednávania (§ 385 ods. 1 a contrario v spojení s § 219 ods. 3 CSP) napadnutý rozsudok potvrdil podľa § 387 ods. 1 CSP.

12. Krajský súd, zhodne s okresným súdom, konštatuje, že v súdnej veci medzi stranami nedošlo k relevantnej voľbe práva – právneho poriadku ČR. Za takúto dohodu (súhlasný prejav vôle oboch strán) určite nemožno považovať odkaz v úvode zmluvy o úvere, že predmetná úverová zmluva je uzatvorená podľa „Občianskeho zákoníku a zákona číslo 257/2016 Sb. o spotrebiteľskom úvere“. Uvedené si (zrejme) uvedomuje i samotný žalobca, ktorý na rozdiel od v minulosti v iných obdobných veciach formulovaných (odvolacích) námietok, túto okolnosť spomína len ako podpornú a smeruje svoju argumentáciu k tvrdenej dohode o voľbe práva. Bezprostredne v odvolaní však neuvádza, ktoré konkrétne dojednanie zmluvy o úvere má predstavovať dohodu o voľbe práva; v žalobe sa dotknutej otázke nevenuje vôbec.

13. Nadväzne v podstate až nad rámec odvolacích námietok je vo vzťahu k bodu 04 Všeobecných obchodných podmienok (ktorý by sa mohol čiastočne javiť, ako dohoda o voľbe práva) nutné zdôrazniť, že ide o dokument v plnej miere pripravený vopred dodávateľom bez akejkoľvek možnosti spotrebiteľa dosiahnuť zmenu jeho znenia. Ak má byť tak zásadná okolnosť, akou je voľba práva, rešpektovaná ako prejav zmluvnej autonómie, musí byť výsledkom slobodnej vôle oboch zmluvných strán. Slobodná

vôľa však vyžaduje náležité informácie o možnosti voľby medzi viacerými riešeniami a predovšetkým informácie o tom, čo tá-ktorá voľba konkrétne (pre spotrebiteľa) znamená.

14. V konkrétnostiach súdnej veci niet ani len zmienky/konkrétneho skutkového tvrdenia žalobcu o tom, že takýmto spôsobom bolo postupované. Navyše, z formulácie spomínaného bodu 04 Všeobecných obchodných podmienok ani nevyplýva jednoznačný a jasný záver o (údajnej) voľbe práva. V zmysle čl. 3 ods. 1 Nariadenia Rím I pritom voľba práva musí byť urobená výslovne alebo jasne preukázaná ustanoveniami zmluvy alebo okolnosťami prípadu.

15. Pokiaľ odvolateľ v otázke smerovania jeho činnosti na územie SR poukazuje na nesprávne zistenia a závery okresného súdu ohľadne webovej stránky, ide o zjavné zlyhanie odvolateľa pri formulovaní konkrétnych odvolacích dôvodov. V napadnutom rozhodnutí sa totiž žiadne takéto konštatovania (o webovej stránke, o jazyku, aký sa v jej rámci používa, či o mene, v ktorej bol úver poskytnutý) nenachádza.

16. Opäť až nad rámec odvolacieho prieskumu definovaného konkrétnymi odvolacími námietkami, krajský súd dodáva, že žalobca prehliada formuláciu „...akýmkoľvek spôsobom smeruje svoju podnikateľskú činnosť“ v čl.6 ods. 1 písm. b/ Nariadenia Rím I. Súčasne zo skutočností známych odvolaciemu súdu z jeho činnosti (§ 186 ods. 1 CSP), vrátane faktického pokračovania žalobcu v činnosti obchodnej spoločnosti MINIHOTOVOSTĚ, a.s., so sídlom Bratislava, Pribinova 25 (IČO: 35 852 453), ktorá zanikla v dôsledku cezhraničného zlúčenia práve so žalobcom, je nepochybné, že žalobca smeruje svoju podnikateľskú činnosť (aj) na územie SR. Potvrdením uvedeného smerovania podnikateľskej činnosti žalobcu je napokon tiež značné množstvo ním iniciovaných súdnych sporov voči spotrebiteľom – osobám, pre ktoré je SR krajinou ich obvyklého pobytu.

17. Vzhľadom k tomu, že medzi žalobcom a žalovaným nedošlo k platnej voľbe (českého) práva a zároveň žalobca svoju činnosť smeruje na územie SR, posudzovaná úverová zmluva sa v zmysle čl. 6 ods. 1 písm. a/ Nariadenia Rím I. spravuje právnym poriadkom krajiny obvyklého pobytu spotrebiteľa, t.j. právnym poriadkom SR. Zároveň z titulu neexistencie dohody o voľbe práva bolo/je nadbytočné viesť polemiky ohľadne toho, či voľba právneho poriadku ČR zbavovala spotrebiteľa zvýšenej, resp. výhodnejšej ochrany. Aj v tejto súvislosti nad rámec odvolacieho prieskumu krajský súd dopĺňa, že takouto zvýšenou ochranou je práve zohľadňovanie z úradnej povinnosti premlčania nároku a svojim spôsobom tiež celkový kontext povoloňacieho procesu Národnej banky Slovenska v oblasti poskytovania nebankových spotrebiteľských úverov.

18. Nedôvodnou je odvolacia námietka o neumožnení žalobcovi (vecne) sa vyjadriť. Krajský súd poukazuje tak na dlhodobo ustálenú súdnu prax (napr. rozhodnutie publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov SR už pod R 39/1993), ako aj na jej neskoršie závery (napr. uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6 ECdo 25/2014, či zjednocujúce stanovisko Ústavného súdu SR sp. zn. PLz. ÚS 1/2014 z 7.5.2014). V ich zmysle musí byť zásada kontradiktórnosti rešpektovaná v občianskom súdnom konaní (civilnom sporovom konaní) ako celku. To znamená, že dostatočným je oprávnenie strany sporu uplatniť svoj vplyv na výsledok konania (aj) tým, že mohla proti konkrétnemu súdnemu rozhodnutiu podať odvolanie; čo v súdnej veci žalobca i vykonal.

19. Navyše, žalobca termín prekvapivosť súdneho rozhodnutia čiastočne obsahovo posúva až do vnútorného subjektívneho prekvapenia z výsledku sporu; čo (zjavne) nekorešponduje s podstatou daného pojmu.

20. Obdobne do určitej miery až tendenčne odvolateľ poukazuje na okolnosť, že udelenie povolenia poskytovať spotrebiteľské úvery je otázkou práva verejného a v súdenom spore sa má vychádzať len z noriem súkromného práva. Zo znenia § 20 ods. 1 zákona č. 129/2010 Z.z. je zrejmé, že dotknutá podmienka je výslovnou súčasťou práve súkromného práva. Nie zanedbateľnú tendenčnosť dotknutej odvolacej argumentácie potvrdzuje i to, že vo vzťahu k povoleniu Národnej banky Slovenska by podľa odvolateľa malo ísť o neakceptovateľné zohľadňovanie noriem verejného práva, súčasne však sám žalobca akcentuje udelenie licencie/povolenia Českou národní bankou, ktoré je rovnako výsledkom aplikácie verejného práva.

21. Taktiež pri argumentácii harmonizáciou práva EÚ v otázke spotrebiteľských úverov nie je žalobca dôsledný (priliehavejšie by zrejme bolo pomenovanie nedostatočne korektný). Smernica 2008/48/ES o zmluvách o spotrebiteľskom úvere predstavuje síce úplnú harmonizáciu práva Európskej únie, ale prioritne v ustanoveniach o náležitostiach zmluvy o spotrebiteľskom úvere. Povedané inak, kým

Smernica 87/102/EHS umožňovala členským štátom, aby prijímali prísnejšie opatrenia na ochranu spotrebiteľa (vrátane prípadných požiadaviek na obsah zmlúv o spotrebiteľských úveroch), Smernica 2008/48/ES neumožňuje žiadne pridávanie ďalších povinných náležitostí zmlúv o spotrebiteľských úveroch nad rámec smernicou uvádzaných požiadaviek (bližšie napr. uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1Cdo/266/2021 z 25.10.2023).

22. Zároveň bezprostredne v odôvodnení (recitáli) Smernice 2008/48/ES sa konštatuje, že touto smernicou nie je dotknuté právo členských štátov obmedziť v súlade s právom Spoločenstva poskytovanie spotrebiteľského úveru len na právnické osoby alebo len na určité právnické osoby; či v záujme zabezpečenia transparentnosti a stability trhu a až do ďalšej harmonizácie by členské štáty mali zabezpečiť, aby sa zaviedli vhodné opatrenia na reguláciu činnosti veriteľov alebo dohľad nad ňou.

23. Predmetné východiská korešpondujú s dôvodmi, ktoré viedli Slovenskú republiku (Národnú radu SR) k prijatiu novelizácie zákona o spotrebiteľských úveroch zákonom č. 35/2015 Z.z., ktorá do právnej úpravy zaviedla povolenie Národnej banky Slovenska na poskytovanie spotrebiteľských úverov. V zmysle dôvodovej správy (správnejšie predkladacej správy) sa dotknutá novelizácia zameriava na prijatie krokov, ktoré prispievajú k transparentnosti a zvýšeniu výkonu dohľadu na trhu poskytovateľov spotrebiteľských úverov. Obsahovo ide o tie naliehavé dôvody, ktoré už boli uznané v judikatúre Súdneho dvora: profesijné pravidlá na ochranu prijímateľa služby (C-288/89), dobrá povest' finančného sektora (C-384/93), či ochrana spotrebiteľov (C-265/12).

24. Nadväzne nie je možné konštatovať neprimerané obmedzenie slobodného poskytovania služieb; osobitne, ak povinnosť/predpoklad mať dotknuté povolenie sa bez výnimky (t.j. bez akéhokoľvek zvýhodnenia napr. tuzemských nebankových spoločností) vzťahuje na všetkých potenciálnych poskytovateľov mimobankových úverov spotrebiteľom. V danej spojitosti neobstojí žalobcom akcentovaná paralela s činnosťou a pôsobením zahraničných bánk, ktoré takéto povolenie nepotrebujú. Práve podstatne prísnejšia regulácia bánk, na ktorú poukazuje i sám odvolateľ, je totiž garanciou náležitého pôsobenia jednotlivých bánk aj mimo svojho „domovského“ členského štátu.

25. Nakoľko odvolacie námietky vymedzené žalobcom, ktorými je odvolací súd viazaný, neboli dôvodné a odvolací súd nezistil ani nedostatky v postupe okresného súdu, na ktoré prihliada z úradnej povinnosti (§ 380 ods. 2 CSP), v meritórnej časti napadnutý rozsudok potvrdil ako vecne správny. V záujme komplexnosti krajský súd dopĺňa, že žalobca nespochybňoval východiskový záver okresného súdu o tom, že nebolo preukázané jeho povolenie na poskytovanie spotrebiteľských úverov na území SR; rovnako nespochybňoval bezprostrednú aplikáciu jednotlivých zákonných ustanovení na konkrétnosti súdnej veci, vrátane rozhodujúcich časových údajov.

26. Žalobca síce odvolaním napadol rozsudok okresného súdu v celom rozsahu, ale vo vzťahu k výroku o trovách prvoinštančného konania nevymedzil žiadnu konkrétnu námietku. Nadväzne, potvrdenie posudzovaného rozhodnutia v meritórnej časti, od ktorej je výrok o trovách konania priamo závislý, zakladá vecnú správnosť aj dotknutého bezprostredne podmieneného výroku o nároku na náhradu trov. Iba na okraj krajský dodáva, že okresný súd náležite aplikoval zásadu plného úspechu v spore a zohľadnil, že žalovanému v konaní žiadne trovy nevznikli.

27. O trovách odvolacieho konania rozhodol krajský súd podľa § 255 ods. 1 v spojení s § 396 ods. 1 CSP tak, že strany nemajú nárok na ich náhradu. Odvolateľ – žalobca nebol v odvolacom konaní (vôbec) úspešný, preto mu nevzniká nárok na náhradu jeho trov. Naproti tomu žalovaný bol úspešný aj v odvolacom štádiu konania, ale z obsahu spisu nevyplýva na jeho strane vznik žiadnych trov v súvislosti s odvolacím prieskumom – § 251 CSP. Takéto „jednoetapové“ rozhodnutie o náhrade trov konania (súčasne o samotnom nároku ako i o jeho výške) zodpovedá východiskám a záverom ustálenej rozhodovacej praxe najvyšších súdnych autorít (bližšie napr. rozhodnutie publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov SR pod R 72/2018).

28. Toto rozhodnutie odvolacieho súdu bolo prijaté hlasovaním v pomere hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku je prípustné dovolanie z dôvodov vymedzených v § 420 a § 421 CSP.

Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané, v lehote dvoch mesiacov od doručenia tohto rozhodnutia na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde.

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom a dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom. Táto povinnosť neplatí v prípadoch vymedzených v § 429 ods. 2 CSP.